

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quidque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus XXI. De Indulgentiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45993)

ctetur, ut noxæ olim admiffæ deleantur, proque iis fiat fatis, & nullæ deinceps admittantur. *Hostiam viventem, sanctam, Deo placentem.* Huiuscemodi Jejunii qui portionem non modicam sumplerit, expertus discet, quàm non ex vano ejus fructus promiserim, recuperatam Dei gratiam & amicitiam, edomitas animi perturbationes, & immortalitatem illâ,

quam perdidimus, multò prælatiorem. Faxit bonus Deus, ut quicumque deinceps feremus Jejunium, hac triplici ratione modòque satisficeretur, nostræque ejus abstinentiæ præmium sit beata illa cæna, quæ semper satiabit, ut nunquam noxam, famem tamen sui cum tædiantate relinquat sempiternam.

DISCURSUS XXI.

De Indulgentiis.

I. Magna illius auri aestimatio, permagnum pretium est, quod fluvii secum trahunt; idque non eo solum ex capite, quòd, Plinio teste, omni alio *absolutius aurum est atque perfectius,* verùm etiam quia, etsi pretiosius, labore tamen multò minore paratur; absque eo enim, quòd mortales vivos se quodammodo subterraneis in fodinis sepelire, lignonum palatumque tractatione vires exhaurire, inter præduras glebas occalescere, plurimis maximisque se exponere periculis cogantur, sedentibus tantùm ad flavi fluminis ripas, & propè otiosis obsequiosa undæ charum, optatumque munus offerunt, & tantùm non obtrudunt. Sentio me incitari ad sacras Indulgentias beneficiis hisce undis comparandas; istæ siquidem, absque illa fori Pæni-

tentialis asperitate & rigore, bonis nobis conferunt, quòd tanto labore tanto conatu alibi Fideles quarunt, plenam inquam noxarum ventam ac condonationem, omni jure ad peccata non minùs, quàm culpam, excidit. De his proinde Indulgentiis hodie differendum est; utque magis perspicua evadant omnia, duas in partes distributionem dividemus: priorè investigabimus, unde scaturiat nobilissimum illud aurum, arena illa pretiosa, quæ Indulgentiæ, tanquam liberales minimum aquæ, in sinum quodammodo nobis ingerunt? Postteriore viam ac rationem explorabimus, quæ quàm maximas hinc opes parare possimus.

II. Duo nobis impedimento sunt, quòd minùs cælestis patriæ beatitudinem potiamur, Culpa ac Pœna: Culpa quidem, quia pugnat cum amore Dei.

SEGNE
Homo Christianus

Dei, qui est unica & perpetua Beatorum occupatio: Pœna, quia cum gaudio de Deo possessio componi non potest. Huic autem utrique impedimento tollendo claves serviunt, quarum cura primò credita est S. Petro, sic ut ante illum ne Sacerdotum quidem Legis Mosaica Princeps illas unquam accepit; propterea quòd tunc velut trabes obiectæ cœlum clauderent, ad quas cum neque reducendas, neque amovendas claves servirent, non erat, quòd tunc de illis ageretur. Porro, quæ culpam sequitur Pœna, duplicis generis est: prioris, æterna est, cujus simul cum culpa gratiam Sacerdos facit dum in Sacramento ab illa absolvit: alterius, temporaria: atque hæc etiam culpâ aboliã, magnam saltem partem, luen- di restat. Juri autem ad hanc sustinendam extinguendo Indulgentiæ deserviunt, quarum idcirco naturam rectè explicaverit, qui dixerit, Indulgentias esse Remissionem pœnæ ad certum tempus hæc vel alterâ in vita luendæ; & remissionem quidem, quæ nobis extra Sacramentum obtingat; non tamen omnino gratuitam (qualem quidem nulli concedere hæc in Providentiâ, seu statuto rerum ordine, Deo visum est) sed pro modum, quod ajunt, subsidii charitativi: dum nimirum Ecclesia, notio inextimabili commodo, grande illud suum ararium recludit, ex quo, pro arbitrio, plus minusve depromamus, representandum Deo pro nominibus; quibus nos ipse sibi obstrictos habet. His ita constitutis, jam

R. P. Segneri Christi. Inscr. Tom. III.

oportet, ut pollicitus sum, vobis ostendere, unde tandem existat ingens ille thesaurus, ex quo Ecclesia innumeros dicit, quin tamen eum unquam exhauriat? Atque hoc demonstrabo, si attentas mihi aures præbueritis.

I.

III. Illud hîc primò tenendum, actiones nostras, & opera salutaria omnia, geminas dotes habere, quæ ab illis separari non possint: Meritum, inquam, & Satisfactionem. Meritum aliud non est, quàm dignitas ad aliquod præmium, quam consequitur, quisquis rectè & ex virtute vera quidpiam agit: hæc autem ita operantis ipsius est propria, ut alteri eam cedere nullâ ratione possit. *Unusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem;* ut Apostolus affirmat. Satisfactio est, quæ sigillatim expunguntur nomina, quæ tam facillè peccando contraximus. Hæc etiam aliis donari potest, haud aliter ac in arbitrio divitis est satisfacere nominibus, quæ egenus aliquis fecit: *Vestra abundantia illorum suppleat* 2. Cor. 8. *inopiam.* Hinc porro intelligere jam licet, unde profluxerint opes illæ amplissimæ, è quibus Ecclesia innumeri erogare possit, quo debitis suis satisfaciant. Constat nimirum thesaurus hic est ex actionibus ad satisfaciendum aptis, quas tum alii Dei amici, tum sanctissima Virgo Mater, tum præcipuè Servator ipse Jesus in arario Ecclesiæ reliquere.

IV. Sunt etenim haud pauci ex Amicorum Dei numero, qui plus lon-

Pp

gè

gè exolverunt Deo, cruciatibus suo arbitrio toleratis, doloribus morborum, supplicij Tyrannorum, & laniatâ multò diriore, quàm suis proximis ipsi deberent. S. Joannes Servatoris Præcursor, Mattis in utero non à labe tantùm omni purgatus, sed & tanto gratiæ cumulo donatus est, ut *magnus coram Domino* dici meretur; cùm tamen hujus in oculis montes vastissimi minores sint, quàm arenæ granum ingenti Alpium mole comparatum. Vitam tamen iste, tantis gratiæ opibus inchoatam, duxit inter silvarum, & montium latebras longè asperissimam, & procul ab omnibus humanæ vitæ solatiis remotam, duris prædicandi laboribus exercitam, in sædissimi carceris pœdore claudendam, ubi carnificis ferro innocentissimum resectum est caput, sactatrici meretriculæ dono dandum. Præcursori huic jungite agmen longè numerosissimam Anachoretarum, Virginum, Pontificum, & præcipuè sanctissimorum Martyrum complures Myriadas, qui vitæ procul à peccati umbra exactæ junxerunt ardentissima pro Deo patiendi desideria, illaque expleverunt alij ferarum dentibus, & unguibus objecti, concisi alij, discerpti, nunc pice, nunc plumbo bulliciente sepulti. Quis autem hic non videat, quantò illi plura rependerint, quam deberent, quantò pluribus pro culpis satisfecerint, quàm ipsi unquam admiserint? *Vtinam*, suo infimeto exclamare non dubitavit patientissimus Jobus, *Vtinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui.*

Job. 6. 2.

& calamitas, quam patior, in foveam quasi arenam maris hec gravior apparuit. Quod autem Job divino lumine collustratus de se affirmavit, verum esse non potest, quin de se verissimè multi dicturi fuissent, quòd chariores Deo, pluribusque ornati erant virtutibus, hoc pœnis cruciatibusque acerbioribus sunt exerciti. Ingens porò ista Satisfactionum summa, cùm in Cælum Beatos comitata non sit, utpote nulli ibi ului funera, ubi nemo quidquam debet, aut debere potest, Ecclesiæ ut harodi, *abireffato*, à filiis istis suis locupletissima relicta est.

V. De Matre Virgine quid dicemus? Hæc sanè, etsi nihil unquam divinæ Justitiæ debuerit, adventum tamen plus tulit tola, quàm tota reliquorum Cælitum phalanx. Tam multa Virgo tulit, ut jure ac merito à sanctis Doctoribus Sol Martyrum sit appellata; tantum enim, quos illa perpessa est, dolores, superant aliorum Martyrum dolores, quàm plus lucis Sol unus à se diffundit, quàm numerosissima omnium reliquorum siderum turba. Dum morienti in Cruce Filio adstirit, tam atrox cruciatum sensus fuit, quàm ardens amor, quo in illum ferebatur; unde sicut patrem amando habuit omnino neminem, ita nec patiendò; sic, ut attonitus Propheta Jeremias, dum querit, cum quo doloris vim illam maximam comparet, tandem mari similem pronuntiavit, quod etsi fundo non careat, nemo tamen est, qui illum attingat. *Sui assimilabo te sicut Jera. Ter. 2.*

Salmo 114.

P. SÉGNET
Homo Christian

Saltem? Cui exaquo te? Magna est ve-
 las mare contritio tua. Tandem si
 Matris Matris sanctissimæ cruciatus
 et dolores mari jure comparati sunt,
 quid de exantlati à Filio doloribus
 & morte, vitam ærumnosissimam se-
 curi, dicemus? An non rectè dice-
 mus fuisse Oceanum vastissimum, in
 quem omnes fontes, omnia flumina
 & maria exumarunt atque dolorum
 sese effuderint, effecerintque abyssum
 aquarum tam profundam, ut eam ex-
 plorare & metiri non possit, nisi illud
 brachium, quod sidereos orbes dimen-
 sum est, brachium, inquam, Divi-
 num. Et quamquam hæc tam nul-
 lis finibus descripta tormentorum
 perpessio oblata fuerit ad satisfaciend-
 um pro delictis Mundi, juxta illud:
Quod non rapui, tunc exolvebam.
 Quantum tamen ex ea superesse puta-
 tas, ad faciendum satis nominibus
 nostris quibuscumque, cum una sola
 Divini illius Sanguinis guttula suffe-
 ctata fuisset ad delendam summam de-
 bitorum imensum quantum majorem,
 & tamen modò, quidquid divinis illis
 in venis continebatur, sanguinis libe-
 ralis bonitate fuerit profusum?
 VI. En igitur divitias opesque in-
 estimabiles, quæ in Ecclesiæ thesau-
 rum illatae sunt, ita ut iste immensus
 & inexhaustus jure quàm maximo
 possit: *Thesaurus sine defensione:*
 cum re ipsa tam non possit exhauriri,
 ut ne minui quidem possit, si ad illud
 attendamus, quod in eo Christus de-
 suo reposuit: *ponens in thesauro abys-*
 so. Hæc autem ex fodina omnes il-

lae Indulgentiarum opes depromun-
 tur; de quibus hodie nobis sermo; in Ex-
 tra. V. bificum munificentissimè satisfactio-
 nigeni-
 nes, quascunque servator noster & tus de
 Parens Christus JESUS, Sanctissima e-
 Panit. & jus, & nostra Mater, fratresque nostri
 Remiss.
 natu majores, Beati Calites reliqua-
 re. *Alii laboraverunt, & vos in labo-*
 re: *eorum introistis; non injurià mile-*
 38.
 tis nobis Deus occineret: semine-
 runt alii, vos messuistis: alii labo-
 raverunt, vos fructibus eorum labo-
 rum gaudetis in umbra otiosi. Sem-
 inavit Christus tam abundanter, ut
 messis, quamlibet ditissima, compa-
 rari cum semente nunquam possit;
 neque enim colligere unquam Deus
 Homo potuit, quantum vel promeri-
 tus est, vel quod pretii persoluti ma-
 gnitudinem exaquaret. Seminâ-
 runt Beati Calites, parcius quidem,
 quis nescit? abundantius tamen,
 quàm eorum egestas requireret & in-
 digentia. Unde nos admittimur ad
 gaudendum fructibus tantorum la-
 borum, & verè de nobis affirmatur,
 quod hero illi suo servus nequam,
 tanquam austero nimis, exprobra-
 bat: *Metis quod non seminasti.* Hoc *Luc. 19.*
 etiam est unguentum istud pretiosissi-
 21.
 mum, quod ex capite ad collum, ex
 collo ad membra reliqua, ex his in
 ipsam adeo oram vestimenti. Aaronicis *Pf. 132.*
 deluit: hoc siquidem pretium, ob-
 3.
 latum ad satisfaciendum Divinæ Ju-
 stitiæ, à Christo, qui caput est, ad
 collum, quod est Mater Filii Dei, &
 ab hac nunc in hoc, nunc illud mysti-
 cum

eum Ecclesie membrum depluit, donec vel ad imam vestis, quæ hæc Sponsa ornata est, simbriam descendat.

VII. Atque hæc nobis, nostræque indigentie tam bellè subveniendi rationem adinvenit amor, quo nostrarum calamitatum miseratione tactus Christus tam præsentis ope nobis succurrit, ut non Sacramentorum tantum ministerio, sed aliâ quoque viâ illam sublevaret; nec tamen quidquam, Divinæ debitum Justitiæ, non ad extremum usque assensum redderet. Civili Jure cautum est, ut Minorum delicta puniantur mitius, & ætatis ac judicii imbecillitati aliquid condonetur. *In delictis Minorum pœna ætatis miseratione mitigatur.* Non ita divina Lex, quæ cum sit æquissima & rectissima, mitigationem admittit nullam: nec tamen sibi nostri amor defuit; sed rationem excogitavit admirabilem, quæ & rigori Justitiæ fieret satis, & clementiæ in miseros locus esset. Justitiæ quidem, numerando quidquid debebatur; Clementiæ, ex alieno nobis abundè subministrando, quod nostro in ætario non inveniebatur: vades enim nobis dati sunt opulentissimi, quorum ære nostra nomina deleterentur. Hinc Angelicus,

1. serm. ff. de Reg. Jur.

S. Thom. suppl. q. 23. ar. 2.

S. Thom. suppl. q. 25. ar. 1. ad 2.

Qui Indulgentias suscipit, non absolvitur simpliciter loquendo à debito pœna; sed datur illi, unde debitum solvat. Neque solum divina Lex, ut Minores hoc in negotio tractavit, sed ut infantes, nutricum sugentes ubera. Ut enim, cum infantuli isti deterius habent, amarum pharmacum non ipsis,

sed nutricibus sumendum datur, quæ ne infantum molestia salubrem succorum in venas diffundant aliter permistum: sic alii gustarunt maram, in nos salutaris inde succus nullo nostro incommodo diffusus est. *Pro culpa unius, alius sponte pœnam sustinuit.*

VIII. Priorum seculorum Fideles, cum viribus essent & valetudine firmâ, non ita benignè Mater Ecclesia habuit. Plerique sponte sua multis gravissimis errata sua vindicabant, in ne plurimum annorum decursu sese suppliciis macerarent, ut innoxiam gravem, imò & levem subinde eluerent. Eusebius, egregiè vitæ sanctimoniam Asceta, cum inter audientes dum nescio quid ex Evangelis, ostendebat, qui in montis crepidine laborabant, rucolas conjecit, amissis satis præsentis non fuisset, ut noxæ horum, haud sanè magnæ, quæque nostrum obtutum penitus fugeret, pœnas daret, ferreâ catenâ collum restrictit, quæ corpus sic decorsum teneret, ut prope in solam capite celum intueri porro non posset, neque hoc unius alteriusve diei supplicium fuit; quadragesima ipsos vitæ, qui se perfecerunt, annos suus ipse captivus exegit. Ejusmodi multis seculorum antiquiorum Christiani in fœtus ipsos animadvertabant; nec mitioribus ferè Sacerdotum sententiâ plectebantur, qui se iis reos sistebant. Ad id, ad id, quod dicitur, quid pœnarum viro nobilissimi, Astulfus nomen, non inferioris notæ, sed amplæ ditionis domino, Stephanus qui in

SEGNEI
Homo Christian

quintus Pontifex maximus, ob eadem conjugis, quam adulterii ream caeca Zelotypia peregerat, imperavit. Optionem illi dedit, ut vel reliquum vitae inter Monachos religioso in claustris exigeret; aut si in seculo vivere mallet, omnes enumerandas poenas subiret. Ne porro conjugem alteram duceret; carnibus abstineret, præterquam diebus Christo Nato & Relegenti factis: vinum ne gustaret: balneis, conviviis, theatralibus ludis, omnibusque animi causâ coactis coëctibus ne adesset: armatus ne incederet: in Ecclesia postremum prope januam locum occuparet; ingrediētiū precibus se demissè commendarer: indignum se sacra Communione per omnem deinceps vitam existimaret, etsi illâ ut Viatico, cum hinc migrandum esset, uti liceret, siquidem eorum, quæ imperabantur, poenarum usu, tanto se Dei munere dignum præstitisset. Tandem literas suas Pontifex his ferè verbis claudit. Posses equidem his & plura & duriora imperare: si tamen ista, quæ majori benignitate & clementiâ, quàm rigore & severitate jussi, fide quàm optimâ exequutus fueris, confido equidem, Deum facinoris hujus tui gratiam tibi facturum: si verò his opere ipso perficiendis supersederis, certus esto, te laqueis Dæmonis, quibus te intricasti, haudquaquam extricandum; tuoque te sordidâ de salute procul dubio periclitaturum. His olim supplicis cædes vindicabatur, quæ moribus hodiernis censeretur factum, honori suo, à femina laxo, tuendo ne-

cessarium. Neque istud vobiscum reputetis velim; Pontificem istum severo ingenio virum, & humanitatis omnis expertem non scivisse discernere poenas à poenis, neque quid cui Personæ, & cui Dignationis gradui responderet, prudenter statueret. Tanta enim virtutis ac prudentiæ ejus fuit æstimatio, ut Româ in Gallias, teste Baronio, evocatus ad lites & controversas gravissimas, quæ extiterant, componendas, summisque ibi cultus honoribus, ter suos ad pedes prolatum Ludovicum Pium, Imperatorem & Galliarum Regem conspexerit.

IX. Cùm igitur peccata non publica tam acerbis olim supplicis fuerint vindicata, quid illis factum putatis, quæ publica eum essent, majorem offendiculo? Hæc expiabantur non publicâ tantum, sed solenni, quam vocabant, Pœnitentiâ: nam etsi omnis solennis esset publica, non tamen omnis publica solennis erat. Solenni sic defungebantur: Cinc-
rum die Reus ad templi fores se siste-
bat, ubi Præsul expectabat Sacerdo-
tum collegio cinctus: sistingebat autem
se ille iudutus sacco, pedibus nudis,
crinibus resectis, capite inclinato: sic
ingredientem præcedebat cum suis
Antistes, Psalmos, qui à Pœnitentiâ no-
men habent, alternis recitans ad A-
ram usque, ubi hi absolvebantur.
Conversus dein ad Pœnitentem Epi-
scopus, sacra illum lustrabat aquâ,
impositisque capiti factis cineribus,
lacrymabili voce addebat, hanc ejus
miseri esse sortem, quæ fuerit Adami
suâ

suâ noxiâ Paradiso eieci. Mox ad sacros Ministros conversus, jubebat, ut infelicem Ecclesiâ eiecerent: hi relicto Præsule, tristi murmure illa ingeminabant verba: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Quibus significabatur, quòd non nisi multo labore & sudoribus impetraturus esset, ut divini Ferculi communionem potiretur. Inde pridie Parasceves quotannis Penitens suo à Curione reducebatur ad Ecclesiam, nec tamen divinas ad epulas conviva admittebatur, donec elapsi essent imperatæ penitentiæ anni: quibus tandem exactis similibus ferè ritibus à Præsule suo Ecclesiæ in gremium recipiebatur: neque enim alterius, quàm Præsulis autoritate, solennes hæc penitentiæ aut decernantur, aut laxantur. Tantus olim publicorum delictorum horror erat ac detestatio, cum utique minus tum, quàm hodie essent frequentia, Dæmonum aspectus primò vehementer eos terret, qui eos Orco evocant, ad familiare cum ipsis commercium statuendum: sed plurimum is terror usui mitigatur. Metuo, ne idem Christianis acciderit; ipsaque frequentia vel gravissima delicta suâ deformitate indies minus formidinis & horrores incusserint: quis enim eorum hodie terrore percellitur? Sed omittamus nunc ista, & tem nostram prosequamur.

X. Nemo, credo, facile erit, qui non seculorum illorum Christi cultores ab animi fortitudine plurimum commendandos censeat, ut qui tam atrocibus suppliciis vel sua ipsi deli-

cta multarent, vel ab aliis impetu exequerentur. Non is hodie terræ status est; delicatioribus passim sanctorum Conscia autem ejusce imbecillitati Ecclesia sapienti omnino consilio mollioribus remediis uti, omissoque acriore vino, oleo tantum miserationum large affuso vulneribus nostris mederi constituit; relicto quidem penes Deum jure, plenam pro admittis peccatis compensationem exigendi, nobis autem adempto hanc nostram ex peculio præstandi onere. Ut si gitta Elephanti corpore eximatur, optimum factu esse usus docuit, multo illum oleo potare. Pari ratione Ecclesia, ut tenaciter animæ hærens culpa telum avelleret, maximè consilium existimavit, oleum istud miserationis parissimum præbere; quantum erga nos tam beneficiæ præstat, nostram non tacite nobis socordiam exprobrat, si ne tam blando quidem ac leni remedio valetudinem recuperare studeamus. Hæc de causâ tam terribili parèe olim distribuebantur Indulgentiarum gratiæ, ut iis impetrantibus illorum necesse esset implorare precem, qui Christi, ejusque sanctæ fidei causâ, conjecti in vincula, mortem in horis, opperiebantur, ut datus vincula manus firmius litteris molli Præsulum animi supplicibus ignoscerent, & penas mitius reposcerent: hodie verè tam beneficiæ illæ manu obviant, ut tantum non invitis obrudantur. Nemo idcirco mutata credat Ecclesiam: eadem illa, sed mores nostri diversi sunt: ac proinde haud aliter, ac cum rerum ad victum necessariorum excan-

P. SEGNER
Homo Christian

defiunt pretia, publica panduntur horrea, ne egentiores fame pereant; & clausa autem manent eadem, cum alimentorum ubique abunde est, ne ignavotio populus torpescat; sic Ecclesia olim tam parca suos pandebat thesauros; nostra autem atate illos tam multâ manu volentibus largitur: siquidem initio ita agendo fovisset socordiam; nunc autem malignè erogando, impelleret ad desperationem. Sic etiam Judæorum olim in Republica lex tantum in Civitates Refugii nominatae sunt: quibus subinde, Joine rebus moderante, tres aliae trans Jordanem accesserunt, ut major delinquentium imbecillitas, & ad delinquendum facilitas, pietatis etiam & miserationis plus experiretur.

XI. Quis proinde explicet, quantum fieri æstimarique debeat Indulgentiarum iste thesaurus, unde tam modico nostro labore promerere liceat, quod expungendis tot nostris nominibus abunde sit satis? Indicis è fodiendis vix unquam aurum jam defecatum eruitur: at fodinæ Ecclesiæ en ut penulimum miserationum metallum largissime offerunt! quamquam enim Indulgentiis his promerendis neesse sit exequi, quæ supremus Promissus imperat opera; tam nihilominus illa parùm difficultatis habent adhaerentem, ut nulla videri possit. Sic enim Romana in Republica domini servos libertate donabant, moris erat, virgâ bis terve leniter humeros verberare. Quis idcirco dixerit hanc

ceremoniam veriùs, quàm verberationem, quidquam de dominorum illorum lenitate detraxisse? Quin imò inde potiùs auctam dicendum est, cum ritus iste moneret tantum jam liberos, quantum acerbiora verbera moderatissimis illis ictibus redemissent. Hinc etiam Ecclesiæ de benignitate plus quàm maternâ decedit nihil, licet Indulgentiarum favori & gratiæ impetrandæ pœnas leviusculas, unam alteramve precandi causâ adire Ecclesiam, oratione non longâ defungi, stipem egentibus largiri, paucolorum in hebdomada dierum jejunium imperet: imò accedit aliquid ejus miserationi, dum istis exigendis nos memores facit esse gravissimorum nominum, quæ Indulgentiarum beneficio sublata sunt. Atque hæc de prima parte, quæ proposueram demonstrare, quæ ex scaturigine ditissimâ & saluberrimâ Indulgentiarum aquæ promanent.

III.

XII. Nunc ad rationem modamque iis potiùs accedamus. Tria *S. Thom.* autem sunt, quæ ad quasvis Indulgentias obrinendas requiruntur. *quodlib.* Au. *q. 8. ar.* auctoritas, seu potestas concedentis; *fi. 1. in c.* nis eas concedendi sanctus piusque, *Clem.* & aptitudo ad acquirendas in eo, qui *IV. in* vult illis potiri. Potestas concedendi pleno summoque jure penes unum *Extrav.* est Romanum Pontificem. Cum enim opes largiendæ depromendæ sint *S. Thom.* ex Ecclesiæ arario, quo, quidquid facientibus redundat, conditur; penes *25. ar. 4. eum & 5.*

eum utique est harum opum distributio, penes quem hujus & ararii & totius Reipublicæ cura est; quamquam is non prohibetur aliorum, quorum libuerit, ea in re ministerio uti; sic ut ne Ordinibus quidem sacris initiatos esse oportet, quos tam ad rem socios Reipublicæ Christianæ Caput adsciscit; cum sufficiat, quam appellant, *Potestas Jurisdictionis*; quam obtinet quisque à Principe negotii alicujus administrandi provinciam accipit. Causam deinde thesaurum hunc recludendi oportet esse æquam & rationi contentaneam: cum enim peculiaris, de quo agitur, supremum jus ac dominium penes Christum Servatorem sit, à quo totum est; qui Christi vices gerit, alios in fines dispensare illud non potest, quam ex quibus honor ac gloria in dominum thesauri redundet: aliàs Minister esset infidus: qui, quam habet distribuendi potestatem, his semper conditionibus accipit, ut & tempore idoneo, & mensurâ non arbitrariâ expendat. *Constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore, vitæ mensuram.* Verùm hæc duæ conditiones nihil ad nos; sufficiat proin eas indicasse; de tertia agamus, quæ tota nostra est, modumque ac rationem complectitur, quâ nos Indulgentiarum gratiis accipiendis parare debemus.

XIII. Primum, quod ad potiundum Indulgentiarum opibus requiritur, est, amicum Dei esse, ab eoque in gratiam receptum: quod cum peccato non stat. Fixum enim ratumque

manet, quod asserui, Indulgentiarum participationem opum inextinguibilium, quas Beati Cœlestis, Dei Mater ipsæque Dei Filii paraverint, ad extinguendum jus poenæ, culpa jam condonata. Fieri autem non potest, ut acutè observavit Angelicus, quàm salubris succi ex membrum in membrum mortuum detinet. *Membrum mortuum non suscipit vitam ab aliis vivis.* Quisquis autem noxâ lethali tenetur, in hoc sacro Ecclesiæ corpore membrum est mortuum: est quasi membrum mortuum. Frustrâ igitur à Beatis Cœlestibus, frustrâ à Matre Virgine, vultus ejus corporis membris, frustrâ à Christo, capite utique non mortuo, Indulgentias expectat, quisquis gravi peccato obstrictus est. *Ergo per Indulgentiam non suscipit influentiam.* Quam proinde ridicula sunt illorum statuta, qui ad stationes, ad supplicationes, ad Indulgentias & Jubilæa, peccato sedididi, imò mortui, currunt? volunt enim accipere favores, ad quos recipiendos planè inepti sunt, & imparati.

XIV. Quare, ut ordine hoc in negotio procedatur, oportet ceteris omnibus præmittere Confessionem. Hanc autem cum dico, non fallam intelligo & fucam, non, inquam, sacrilegè mutam, qualis eorum est, qui etsi annis pluribus non aperiant noxam, quam præ ceteris molestant sentiant, & pudendam; tamen de Jubilæorum gratiis obtentis se jactant. Delirant isti. Sincerâ, suisque absolutâ

P. SEGNEI
Homo Christian

numeris, non sacrilegâ ad fructus Jubilæi consequendos Confessione est opus. Et ab hac, inquam, oportet initium facere, cum exequi cogitamus, quæ à Pontifice imperata sunt, ut tantò simus de Dei gratia magis securi, dum cetera præstamus. Quod si fortè prima operum fiant à reo alicujus noxæ, saltem postremum præceptum operum in Dei gratia, & absque peccati conscientia fiat necesse est. Saltem dixi: postremum enim operam perficere condonatis jam noxæ lege certissimâ & non dispensabili prioribus necessarium est; omnia sic peragere, certius est atque securius. Quæ enim à Dei inimico fiunt opera, minùs utique placent Deo, minùsque idoneos reddunt ad tam præclaros favores accipiendos, quibus consequentia illa fiunt. *Vltima vestra non placuerunt mihi;* ait ipse ad Peccatorum quemlibet. Verum est, non displicere quidem Deo hæc opera, cum sint sancta: non tamen ideo placent, non placuerunt: quia non sunt perfecta, & sanctæque, *juste, quod justum est, persequeris.* Neque vos fugit, non id tantum spectari Indulgentiis, ut, quod de pena luendum superest, deleatur; sed ut alii favores, aliæ gratiæ, quæ ad Indulgentiarum gratiam concedendam Pontificem impulere, impetrentur.

XV. Hæc eadem ratio non solum pedulat, ut amicus Dei sit, qui Indulgentiis obtinendis dat operam, sed etiam, quantà potest maximâ attentione perfectioneque obeat, quid-
R. P. Segneri Christi. Instr. Tom. III.

quid præceptum est, operum. Discrepant enim magnis utriusque studiis Theologi, an hæc Indulgentiarum gratia obtineatur per actiones veniali aliqua satis notabili noxâ infectas: ut si preces funderentur animo in rem præsentem parùm intento, sed ad alia negotia distracto; si ipso in jejuniò nimia gula aviditate excederentur. temperantiæ fines; si in stipe pauperibus erogandâ vanâ gloriolâ aliquid subreperet, & libentius aliis inspectantibus, quàm sine arbitris alienæ inopiæ succurreretur. Et quam-
Suarez. 3. p. 4. 4.
Disp. 52.
sect. 6.
Navarr.
de Indul.
notab.
19. n. 6.
et notab.
32. n. 46.

XVI. Si audire placet, quod verè videtur similius, hoc puto discrimen esse observandum. Quando, quem Pontifex Indulgentiarum largitione spectat, finis alius non est, quàm ut quidpiam obtineatur Christianæ Republicæ salutare, ad quod operis ipsa substantia sufficiat, nec interfit, quibus illud adjunctis vestiatur; facillè inducor, ut credam, satis esse Indulgentiis obtinendis operis substantiam remque ipsam poni: uti si e. g. pecunia subministranda sit legendo contra Religionis hostes militi: neque enim dubium est, non minùs idoneam hunc ad finem esse pecuniam, quæ gloriolæ aucupandæ studio, quàm
Qq

que animo verè humili datur. E diverso cum ad finem Pontifici propositum substantia operis non sufficit, sed modo illud absolutissimo fieri oportet, & cum adjunctis convenientibus; tum neque satis erit operis ponere substantiam, sed hæc suis erit proprietatibus vestienda. Ut cum impetrantur preces ad Numinis iram placandam, ad singularem aliquem favorem ab eo impetrandum; cum ad hunc finem parùm idonea sint preces sine reverentia festinate, animo longe aberrante susce, vero utique simillimum est, illas tam non sufficere ad Indulgentias, quam ad finem à Christi Vicario intentum obtinendum parùm idonea sunt & utiles. Ut ut res se habeat, ratio exigit, ut quisque, quam potest, certissimus esse studeat, illud animo volvens, quòd quò est minus, quod obtinendo tam ingenti Indulgentiarum bono requiritur, tantò esse æquius, ut quoad ejus potest, omnibus numeris fiat absolutissimum.

XVII. Hinc porrò tertio loco requiritur, ut simus quàm maximè idonei, ut thesaurum, de quo sermo, summi æstimemus; hinc enim fiet, ut non solum omni accuratone & diligentia persequamur, quæ imperata à Pontifice sunt opera, sed ut occasionem omitamus nullam, quantumcunque possumus, ex eo discendæ. Cùm Bonifacius ejus nominis Octavo anno seculari Jubileum solennissimum promulgasset, ex omnibus Christianorum Provinciis tantus mortalium numerus Romam accurret, ut uno sæpe die triginta millia urbem ingrederentur,

aut inde abirent: sic ut non pauci Damones in SS. Petri & Pauli Ecclesiis, intellus migrarent corporibus, illud magnis clamoribus iterantes: geminos istos Apostolos à Deo impetrasse, ut è Christianis longè plurimi seruitutem, quam Orco serviebant, libertate, eà rerum opportunitate usque, recitarent. Fetiis Pentecostes octingenta Peregrinorum millia, & quod excedit, Romæ numerata sunt, cum anno seculi decimi quarti quinquagesimo Clemens Sextus Jubileum indulsisset, spatio ejus deinceps promulgandi ab annis centum ad quinquaginta contracto. Æstate autem, cum messis suis singulos in agris occuparet, ducenta tamen millia alio die adventantium die uno recessura sunt; quæ tantà accurrentium multitudine factam, ut inter æcunda templa aliquamulti expirarent, sese prementium turbæ suffocati. Superavit tamen Romam tendentium numerus omnium præteritorum seculorum frequentiam, quando Nicolaus Quintus, anno seculi decimi quinti quinquagesimo omnium horarum veniam indulgisset; tum enim plures domus sedes æquatae sunt, ut quæ ad Ecclesias accedebant via, latiores redderentur, cum euntium & redeuntium turbæ, ut unda undis colliderentur. An ista Indulgentiarum æstimationem, maximam demonstrant, quam Christianus orbis conceperat? quantum autem paucis seculis huic decessisse videtur, & quantum refraxisse tantæ Majorum nostrorum ardor? Nunc ipsa copia pigros nos reddit, haud ali-

anno

1300.

Oderi.

Rayn. 10

annal.

P. SEGNERI
Homo Christian

ret ac apes nimiam mellis copiam torpe-
 scunt. An non autem hoc valde pu-
 dendum est? Ne istis quidem illece-
 bris alluci ad rem divinam & Ecclesias
 Christiani hodie possunt, non ad Con-
 fessiones, non ad Communiones; &
 licet qui ex Sodalitio Mariani, quod
 vocant, Rosarii sunt, aut à Monte
 Carmelo appellationem sortito, men-
 stris expiatione, & Synaxi omnium
 peccatorum condonationem consequi
 possent, tantam tamen sunt ignavia, ut
 ad hoc adduci nequeant; cum Poly-
 lopi instat suis malint carnibus fame
 argente pasci, quam escam alibi, pau-
 culos passus promovendo, querere.
 Volo dicere: Malunt igne alterius
 vice sua nomina luere, quam tantillo
 hic illa labore delere. Si de lucro ali-
 quo paucorum nummularum, aut al-
 terius commodi caduci, ageretur, na-
 illi majore solertia istud venarentur.
 Quando publica latitiae augenda
 nummi aliquot à Palatii ejusdem fe-
 neltris in infra stantes sparguntur, e-
 nim verò undique accurrunt plurimi,
 manus tollunt, vociferantur, pileos
 protendant, nullo cujusquam respec-
 tu; quam possunt, medias per turbas
 accedunt proximè; & quantumcum-
 que impulsu, compressi, retrò magno
 impetu acti, denuo in medium se po-
 pulam inferre conantur, ubi secundi-
 orem fortunam sperant. Apparet
 equidem, quam, si mortua non est,
 lingueat certè nostra fides, dum pro-
 eo, quod parem ad opes animæ colli-
 gendas diligentiam adhibeamus, etiam
 hominum aperire piget, ad eas, quæ non
 querunt se offerunt, excipiendas.

XVIII. Jacob Patriarcha, cum in-
 tellexisset, Ægyptum abundare fro-
 mento, cujus tum gravi penuria labo-
 rabat Palestina, non sine indignatio-
 ne filios suos increpuit verbis, quibus
 non paucorum, qui me audiunt, igna-
 viam & ego cuperem stimulare:
Quare negligitis? descendite. & emite Gen. 42.
nobis necessaria, ut possimus vivere. 2.
 Quæ hæc, per Deum, solordia est?
 plena omnium peccatorum condona-
 tionis impetranda ne tantillum qui-
 dem impenditur industria, quantum
 modico panis lucrando impendere-
 tur! *Quare negligitis? descendite, &*
emite. Quid autem dico, emite? cum
 ne terantium quidem ad hanc rem
 comparandam de suo expendere nece-
 sse sit. *Venite, emite absque argen-*
to, & absque ulla commutatione. Jf. 55. 1.
 Nihil de vestro Christus exigit: quia de
 suo paratus est dare, quantum res
 postulat; & per vestram stat volunta-
 tem, ne quidquam ematur? Quid hoc
 rei est? Invitantur ad Nundinas popu-
 lares, in quibus aliud tandem non sit,
 quam ut argentum argento, & passim ac-
 currunt plurimi. Invitantur ad In-
 dulgentiarum forum, in quo totum
 commercii genus est, velle gaudere
 lucro sortis alienæ; & vix est, qui se
 moveat. Veniet enim verò, veniet ho-
 ra, quæ errorem vestrum & cognosca-
 tis, & desceatis; & cum purgantes illas
 in flammis abjecti videbitis lucendum
 vobis ad extremum usque assem pec-
 natorum genere atrocissimo, quod la-
 bore nullo expungere olim poteratis;
 vestro damno jam sapientiores clama-
 bitis

bitis cum fatuis illis virginibus: *Da-
te nobis de oleo vestro*; nec tamen erit,
qui det. Optabitis ut Coniux, ut fi-
lius, ut fratres vestri, ut amici à morte
vestra superstites primâ mensis Domi-
nicâ confessi, sacro epulo reficiantur:
ut Indulgentias vobis obtineant, quas
videntes tam non curâstis: sed in irri-
tum cadent omnia quantumvis calida
vota ac suspiria: Deus enim aut in
pœnam vestram sinet, ne vestrorum
quispiam vos audiat, vestræ recorde-
retur, aut si permittet, ut vestri me-
miderint, non permittet, ut quidquam
inde in vos emolumenti redundet. An
putatis, non posse non illum admite-
tere, quidquid vobis in horribili illo
carcere recreandis à quoquam offer-
tur? Minime sanè. Quam proinde

*V. Lay-
mann. l. facile est, ut in acerbissimis vos cru-
s. 11. 7. ciatibus desituat, saviatque in vos
7. n. 3.*

*Cajet. 1.
16 de in-
dulg. q. 5. modum, quod ajunt, suffragii appli-
vers. catas nemini prodelle minùs, quàm
Quoad iis, qui cùm viverent, exignam ea-
perissim. rum rationem habuere. Et meritò
id quidem. Imperaverat Deus, ut a-
sinorum primogenita à dominis ove
redimerentur; quod si ne ista qui-
dem tantò minoris pretii bestiola redi-
mere illum herus vellet, iussit Deus
asinum illum occidi. Cui autem iratum
fuisse Deum existimatis istud imperan-
tè? An bestia, nullius utiq; culpæ con-
scia? haud sanè. Indignabatur ingra-
to domini animo, qui præ se ferebat,*

non agnoscere se benignitatem & hu-
manitatem, quæ ipsi, cæ permutatio-
ne permisâ, exhibebatur. Cæterum
proin omni studio, ne dum Deus con-
donationem vobis tantò majorem e-
minium vestrorum nominum offerret,
vos tamen stultissimè illum repudi-
tis, vobismet irascatur: ita ut, si nun-
quidem interfici vos non jubet, ius-
tus tamen sit, vos longissimo tempore
à morte supplicii novissimis dilata-
ri.

XIX. Præterea ane ita male ocu-
lari estis, ut non perspicatis, non
tantum hac incredibili inertia nocet-
pungi, quæ contraxistis, noniam,
quæ vos tamdiu in lustris illis igni-
bus morabuntur, sed quòd suffucen-
ni vobisinet (quæ profectò pœna
haud paulò major est) ops maxi-
mas, quibus altiorum in Cælo glo-
riam pararetis? Nunquam liquet
Indulgentiarum vobis munera con-
ferri possunt, quin unâ eademque o-
perâ multum etiam crescant cœlestis
gratiæ favores, quos fides, pietas, ho-
lerantia, religionis acibus (quos
præcedere plenam veniæ condona-
tionem mos est) promeruerint: ne-
que verò deserere conditionem pe-
nis obnoxiam potestis, quin hoc ipso
Sanctitas & gratia augeatur: quæ cau-
sâ Clemens VI in literis illis suis lau-
datissimis, quibus Indulgentiarum
naturam egregiè explicat, illa Sapientis
verba tanquam de ilmet pronun-
tiata accipit: *Insuper thesaurus est San-
cti sunt amicitia Dei. - Erit tamen
qui secus opinetur, & licet me un-*
sentiat

P. SEGNEI
Homo Christian

sentiar in eo, quod dixi, thesaurum hunc infinitum, & inexhaustum esse, quod primo loco ostensum est; itēque in eo, quod posteriore loco asserui, debere nos in Indulgentiarum usu esse quā accuratissimos, induci tamen non possit, ut credat, etiam divinæ gratiæ augmentum Indulgentiis respondere, propterea quoddā ista ad satisfaciendum divinæ Justitiæ referantur, non autem ad gratiam promerendam. Sed quisquis ita sentit, an ignorat ille, hominem, cujus res sub hasta vernierunt, si subinde acquirat, unde nomina apud Creditorem ad assem usque extremum debeat, multo jam chariorem gratiorēque Creditori evadere, quā esset, priusquam debitis faceret satis? Idem in re nostra evenit. Qui enim reddidit Deo, quicquid debebat, hoc ipso nomine fit illi charior: cum perfecta inter duos amicitia (si Aristoteles rectē sentit) nunquam coalescat, quamdiu unus alteri Justitiæ titulo tenetur: tamdiu enim inæqualitas aliqua manet, quam cum animorum perfectā concordia nemo non videt stare haud posse. Videte ergo per salutem vestram, quantum hac interitiā tam illaudatā vobis nocetis.

XX. Imò & illud perpendite, præter hæc vestra damna, magnam vos gloriæ celestis injuriam facere, quam tam nauci facitis, ut illi acceleranda nolitis auferre obicem, qui vos ejus à possessione cerō remorabitur; qualis quidem est omnis reatus poenæ, quantumcunque brevis, & suo tem-

pore finiendæ. Magnam insuper injuriam Beatis infertis Cælitibus, dum tam parvi æstimatis fructus illas præstantissimos, quibus gaudere liceret tanquam hæredibus familiæ illius, in Republica Christiana nobilissima. Ipsum etiam Christum Servatorem contemptim habetis, qui ut peccata vestra ipse tulit, perinde ac si sua forent, ita & vobis cedit Jus in suos cruciatus, ut his tanquam vestris utamini: vos autem tam non magni facitis istum favorem, ut permutacionem, quā altera quæstuosior esse non potest, negligatis. Tandem Deum ipsum honore tot titulis debito privatis, dum parum solliciti satisfacere infinita ejus Justitiæ, cui tam multa debetis, in id videmini incumbere, ne quid feratis molestiæ; cum interim ratio postularet, ut ad illi quā celerrimè satisfaciendum, opem, ac veluti stipem, ab omnibus totius Mundi creaturis corrogareis, quantumvis sexcenta essent repullæ formidandæ. Hæc porro rationes ac causæ, an simul junctæ non permovebunt vos, ut agnoscatis, quantum vestrā interfit non omittere ullam occasionem Indulgentiis potiundis, cum vel singulæ id vobis deberent persuadere: Civili Jure sani reputantur servi, qui oculis sunt inæqualibus, dummodo ea deformitas ineptos non reddat ad defungendum suis ministeriis. Ego verò morbum reputo gravissimum, oculo esse pro his terrenis contemplandis ingenti, pro Cælestium autem aspectu, valde exiguo; cum fieri nulla ra-

tione possit, ut fidelium Dei Servorum numero comprehendantur, quicumque caduca hæc commoda oculatissimi discernunt, in caelestibus autem noscendis perpetuò caligant.

XXI. Non nescio, eorum aliquem, qui singulare virtutis perfectionisque studium profitentur, reponere hinc posse: valde se mirari ea, quæ tam feridò inculco: verum enim esse, quòd parùm ipsi curæ sit, Indulgentiâ pœnarum gaudere; se tamen id majorum promeritorum gratiâ facere, neque ignaviâ & inertia, sed perfectionis, suis absolutæ numeris, amore ad hoc impelli. Indulgentiis redimi pœnas, quas debet, quisquis peccavit: se autem, qui intimè pernoscat admittarum à se nozarum gravitatem & fœditatem, tam non abhorreere ab istis suppliciis, ut arctissimo potiùs illa amplexu stringat. Sed quisquis

Cajet.
tract. 16. hoc agitur spiritu & instinctu, novetur, se recto, saltem si res in se spectetur
2. Suae minimè agi: pugnat enim iste cum
rez. in 3. lenis totius Ecclesiæ, è qua eminenti virtute ac sanctitate homines ad
p. 1. 4. fruendam aliquibus Indulgentiis itineraria longissima summas inter molestias & incommoda emensi sunt, quin tamen à quoquam eo nomine vituperentur, sed maximis potiùs laudibus extollantur. Quæro deinde ex illo, qui ita sententium ex numero est, quibus tandem ipse pœnis expiare velit noxas à se admittas? Hujusmodi, an alterius vitæ? Si pœnis hujus vitæ, quis tandem impedimento ipsi est, quò minus Indulgentiis, hoc est, pœ-

nis ab ipsa Deo Filio exantlatis, quanto intervallo suos cuiusvis cruentus superant, sua & ipse jungat, quicumque vult supplicia? An unquam expungendis nominibus obtulit mixto, quod erat numeratum, aut probatissimum adjunxisset? Si pœnis vitæ alterius, hoc est, ferendis in ipso illo lustrico? quis tandem ille est, qui virtuti & sanctimonie confusius iudicet diu viva & ardente habere nomina, quibus divinx obligatur Justitiæ, quæ longè volucius liceret extinguere? Aliter pœnè agendum; quisquis enim retro in Deum amore fertur, largissime illa ingeminat: *Dimitte nobis debita nostra*: non minus debita pœna, quam culpa, ut supremis ab Ecclesiâ Senatibus non semel definitum est. Ecce autem verba ista amantes ingeminant? ut petant à Deo veniam omnium, quæcumque minus gratia Deo facere apta sunt; hoc malum, si averruncare non studeant, præcedit illi hac petitione superfederent. Accedit, quòd prima inter vota Deiamicis semper fuerit, ad Dei vultum contemplandum quamprimum admitti. *Quando veniam, & apparuit, ante faciem Dei?* Quomodo igitur chari ipsis esse possunt obices, qui Dei contemplationem, hoc est, finis ultimi quietam possessionem, remouentur? Hæc autem si ita sunt, cavete, ne quis vos spiritus mendax deludat. Talem autem esse iudico quemlibet, qui cum Ecclesiæ moribus & vita pœgnat. *Quis tam hebes est; ut non*

P. SEGNERI
 Homo Christianus

advertat, quanto conatu nos Ecclesia excitet, alliciat, impellat ad Indulgentiarum gratias procurandas? Quis igitur earum curam omittat falso sanctorum prætenu? Relinquit hoc palliolum fœcordiæ iis, quos sum frigus ad conatus tam sanctos non excitat, vobis illo nequaquam utendum est.

XXII. Errasse equidem video, dum cunctos ad Indulgentiarum studium, & lucrosissimam permutationem inducere conatus sum; sunt, qui rectissimè facerent, si cum ceteris ad hanc hunc sanctissimum non convenirent. Et qui tandem isti? Pudet me illos nominare. Sunt, qui semper adsint, cum proponuntur Indulgentiæ: sed quid isti propositum habent? Non aliud sane, quam ut tanto beneficio utantur pessimè, & Dei iram non tam placent, quam iritant. Festa aliqua lux in certa Ecclesia magnis cœremoniis transigitur, & super ejus valvas appenditur tabella, his insignita literis: *Indulgentia Plenaria, & omnium peccatorum condonatio*. Crederes harum loco istas legi: *Indulgentiam plenariam, cuiusvis generis peccata admittendi*. Adeo lucis illius sanctitate insana plebs abutitur. Accurrunt ex omni latè vicinia Juvenes armati, Puellæ ad omnem vanitatem exultæ: luditur, saltatur, ducuntur festivæ choreæ, & tantum non ipsi in Cœmisteriis supra mortuorum ossa ducuntur: oriuntur rixæ, rivalium jurgia, editur ingens animorum strages, si non aliis modis,

lascivis certè disteriis, obtutibus, nitibus, desideriiis. Et hæc scilicet est ratio Indulgentiis potiundi? Hoc, ô miseri, non est contractis se exolvere nominibus, sed novis se devincire: hoc est, vim adhibere divinæ Justitiæ, ut vibret fulmina, cum se delusam ejusmodi dehonestamento doleat: & pro veterum nominum abolitione, & pro injuriis satisfactione, novæ injuriæ accumulentur. Audite eventum tragicum, & ex eo pronuntiate, an vera ego commemorem. Neapolita-
Frane.
no in Regno, in finibus Provinciæ, *Branca-*
quam Campum felicem dixere, mons *in Relat.*
est solitarius, qui nomen ab Ecclesia *apud*
in eo sita, Matricæ Virgini dicata, *Outre-*
mutuatur, Mons Virginis idcirco *man in*
ctus. Hunc ad locum, feriis *Spiri-*
tûs Sancti adventui sacris, ad Indul-
gentiarum lucrum vicinis è pagis *& 1. p. 2. e.*
oppidis accurrunt tam multi, ut *13. scil. j.*
numerum sex millium facile conficiant. Annus agebatur seculi nostri undecimus, cum pro annorum priorum more plurimi eò convenire, tam non pietatis, Deique & Matris sanctissimæ colendæ voluntate, ut multi non vererentur magnam noctis partem inter choreas in loco consecrato ducere, & pejora etiam, ut eventus docebit, perpetrare, sic ut tanta morum licentiâ & impudentiâ ipsam adeo miserationum Matrem, ibi cultam, ad iram proritarent. Media siquidem nocte Virgo Beatissima illum in montem calo delapsa geminas manu faces gestabat; edmoto autem utriusque manus ministerio ad tabernam, aliunde
adven-

adventantibus recipiendis structam, fontico igne, totam unius cum dimidia hora spatio in cineres redegit, tantâ ibi præsentium strage, ut mille quingentis plures vel flamma absumpserit, vel ædium ruina oppresserit; & ne dubitare liceret, fueritne hæc irati cæli vindicta, an eventus fortuitus, ipsa Virgo Mater, dum suis armata facibus in montem descendit, quinque se hominibus spectandam obtulit, omniaque, quæ narrata sunt, exequentem: quæ quidem Persona stragi superstites, juratæ testata sunt, quæ suismet oculis usurpant. Quamquam vel absque his testibus obscura mihi haudquaquam foret, tam funesti incendii causa. Solum illud dicam, quod sacro hoc è loco reverentia narrari non vetat: repertos nimirum mortuorum in congerie viros vestitu muliebri, & fœminas virili; ut provida illa separatio, quâ illi ab his in taberna se jungebantur, non sufficeret ad detestanda eorum desideria & vora impedienda. En quos ob fines Christiani accedant loca Indulgentiis celebria! Observate tamen, & illud, quantum Deo, & quod consequens est, Matri Virgini, ac Beatis Cælitibus displiceant ac improben- tur conventicula ista, in quibus tam non sedatur Divinæ Justitiæ ira, prioribus noxis deletis, ut aliæ & aliæ incredibili præfidentia perpetrentur. An uspiam legistis Misericordiæ Matrem seclerum vindictam postulasse? Et hic tamen non solum illam postulat, desiderat, & quarit, sed ad ejus execu-

tionem festinat ipsamet: & sicu- lius ejus mitissimus in Templi prophanatores flagro animadvertit, eosque inde ejecit, sic illa non flagrantium punit manu sua, ut emendetur, sed audaces istos consursit incendio, occidit, & quasi momento in cineres reducit: nec illi sufficit, ut ab- ruit vitæ ignibus, quos ipsi parati novit, æternum luant suum sceleris, vult ut has sentire hæc in vita occipiant. Scio, vos tam atrociam ad- licitâ non progredi; illi tamen lodi, convivia, choreæ, & quæ alia indecora animo volvitis, an vobis dignum ad Indulgentiarum lucra obtinenda apparatus videntur? Imò audite, quod dicitur Romano in Concilio, moderante il- lud Eugenio Pontifice, decretum esse, ac definitum. *Definit autem Pontifex autoritate omnium Præsulorum, qui sacrum illum ad Cœtum convenerant; quod omnes, quæ eo, quo dicebam, modo, sacrum hoc ad commutatum accedunt fœmiora. Si cum minoribus venerint ad Ecclesiam peccatis, cum majoribus revertantur. Levità & minoribus ejusmodi fœmiorum peccata sunt domestica eorum intolerantia, garrulitates, clamores; cum minoribus veniunt; graviora eandem delicta sunt, quæ obtutibus lascivis, restitu illecebrosos, aspectu inverecunda admittunt, & alios ad similia admittenda pelliciunt; cum majoribus revertuntur.* Quod autem exempli causa Concilium de fœminis pronuntiavit, de viris etiam proportionem quadam dici posse, pro diversâ co-

P. SEGNERI
Homo Christianus

tum conditione, non est ambigendum.

XXIII. Sed demus, nihil in ejusmodi profanis conventiculis culpa gravius contrahi: num tamen Indulgentias lucrari intenditis, an non? si minus; domi vos continere, neque aliis estote impedimento, qui sacro isti lucro inhiant. Si autem & ipsi Indulgentiam nozarum & poenarum propositam habetis, an istum ad finem redere vos existimatis paratos, & idoneos? Ad impetrandam plenam criminam veniam dolore ac detestatione feru peccatorum est opus, & quidem omnium, siue graviora illa sint, siue levia & quotidiana: neque enim, qua dolor se non extendit, eo se portigit venia, neque poena remitti potest, culpa, ut supra dicebamus, non remittitur, ut in damnatis res apertissime patet, qui semper puniuntur, quia culparum nunquam remittitur. Altera autem parte, si dolor iste animum vestrum occupasset, non dispicio, quomodo non foras emicarent ejus indicia, qualia essent modestus totius corporis habitus, oculorum abstinentia, vestium decencia, silentium, & quidquid aliud cor contritum significat. Eo etiam, telo vulneratus, jubam demittit, & pronis in solum oculis incurvus & macstus ingreditur, rugieum sylvas implens; ut nemo non agnoscat, gravi vulnere laesum esse, & ponere alios spiritus, inter se non differre. *Tu humiliasti, sicut vulneratum, superbum.* Et vos tanta elatione, tanto fastu, oculis ita effrenibus prode-

re vultis dolorem, qui cor vestrum, nozarum conscientiam vulneret? Frustra id agitis: *Anima enim, si Prophetae credimus, qua tristis est super Baruch, magnitudine mali, incedit curva & infirma: curva corpore, infirma spiritu;* que mutuo consensu ponunt superbiam: unde incessus, quem videre est nonnunquam in iis, qui tamen dolentes se proitentur, indicio mihi est, doloris telum tam non penetrasse cordis intima, ut ne primam quidem cutem vulnerasse videatur. Et quamquam etiam cordis fundum penetraret, an existimatis vos altera parte implere, quod Pontificia litera jubent? Pontifex nunquam Indulgentiarum beneficium illi pollicetur, qui Ecclesiam quoquo modo accedit; ut etiam exteri solent, quos ad illam lustrandam curiositas invitat: pollicetur *iis, qui devotè vistraverint.* Devotè autem visitare, estne hoc modo visitare, quo modo multi id faciunt? Sola illa, qua non se abstinere, garrulitas, merito suspicionem movet, irritam fortassis illam visitationem esse. Quid igitur erit, ridere, videre & videri, amoribus indulgere, vestibus, locum sacrum dedecentibus, indui? hoc profectò magis est devotionem in aliis extingui, quam in se excitare: rebus igitur vestris seridò invigilate. Nimis semper formidanda vita est tempestas, qua vel benignis sideribus ortis tam non sedatur, ut etiam atrocius saeviat. Destinata Indulgentiis dies, est momentum illud propitium, quo Stella, Luna, Solque ipse Justitiae nostrum

R r

su

supra Horizontem atcollunt caput, & inter se certant, de nobis benefico influxu iuvandis, opèque indigentibus ferendâ. Quare si sub hoc ipsum tempus magis furunt pravarum nostrarum propensionum procellæ, nec ulla malaciæ affulget spes, quid tandem miseri expectabimus, quàm infame naufragium? Sed procul à nobis sit fors tam adversa: mutemus nostra studia, & decernamus, sic preces Indulgentias, sicut precesari re ipsa postulant.

XXIV. Si porro rationem & normam intelligere cupimus, quâ nos oporteat in rem tantam intentos esse, discamus eam ex prudentis Judithæ verbis, singularem significantibus pietatem: *Indulgentiam ipsius suis lacrimis postulemus, & humiliemus illi animas nostras.* Indulgentiæ istæ thesaurus sunt locupletissimus; ut omnes nôrant. Sunt munificentia & benignitas Deo digna, dum momento unico, non culpa tantum, sed & pœna planè omnis, siquidem illa sint plenariæ, aboletur, nihilque penitus ex peccato remanet. Hanc autem beneficentiam an æquum non est à Deo ardentissimè expecti? an, si ille ad nos accedit propius, ut ipsemet laqueos nostros solvat, par non est, nos illi prodire obviam spiritu, supplici prece, & omnibus, quæ nostra sunt; atque calidissimis lacrymis manum illam liberalem abluere, quæ tandem omnes rumpit catenas, quibus retinemur, quò minus liberè in cælum evolemus? Hanc

igitur, hanc Dei *Indulgentiam suis lacrymis postulemus*: cum utique omnibus cordis nostri gemitibus sit dignissima. Et quia non sufficit postulare, sed ad obtinendas necesse est animam idoneum se reddere; *Humiliemus illi animas nostras.* Humiliat autem & abijcit se, qui tanto se bono, perfectâ omnium nominum contractorum connotatione, indignum reputat, & hanc suam indignitatem verâ, non spiritibus tantum, sed & corporis humilitate profitetur. Humiliatio & abjectio sui exterior, interioris signum est, non raro etiam causa. Ut enim Balsamum, quo vulnus foris inungitur, ad interiora virtute sua & vi efficaciter penetrat; sic humiliatio, quæ exteriori corpori adhibetur, ad intima usque spiritus pertingit, persuadentes, ne sese efferat & extollat. His igitur sensibus intimè imbutos deinceps accedere oportet Ecclesiis, ad potiendum thesauro, tantis laboribus, tantis arduis à Christo comparato, & singulari clementiâ Romano à Pontifice nobis imperto, ut tam nullo negotio, totque adjunctis favoribus, illius participes reddi possimus. Sit igitur his in occasionibus vestitus decens, oculi modesti, lingua taciturna, & totus corporis habitus ac conformatio, qualis reum ornat, suarum nozarum gratiam implorantem; nihil autem fastus, nihil contumaciæ exterior homo speret, ne delicta non tam delectentur, quàm congeminentur.

P. SEGNET
Homo Christian

Ind. s.